Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii

ANDIJON VILOYATI O‘TLOQI BO‘Z TUPROQLARI SHAROITIDA SOYANING O‘SISHI, RIVOJLANISHI VA HOSILDORLIGIGA KO‘CHAT QALINLIGINING TA’SIRI

Janibekov Dilyorbek Abdumannobovich
Andijon qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyalar instituti v.b dotsenti
Ummataliyeva Oyshaxon G‘ofurjon qizi
Andijon qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyalar instituti magistranti.
https://doi.org/10.5281/zenodo.23056343

Annotatsiya: Maqolada Andijon viloyatining o‘tloqi bo‘z tuproqlari sharoitida soyaning ko‘chat qalinligi uning o‘sishi, rivojlanishi, fenologik fazalari va hosil shakllanishiga ta’siri o‘rganilgan. Tajribada 200, 250, 300, 350 va 400 ming tup/ga ko‘chat qalinligi variantlari baholangan. Ko‘chat qalinligi oshishi bilan o‘simlik bo‘yi 114,1 sm dan 135,3 sm gacha oshgan, biroq bir tupdagi shoxlar, dukkaklar va urug‘lar soni kamaygan. Eng yuqori don hosildorligi 350 ming tup/ga variantida 36,1 s/ga ni tashkil etgan. 400 ming tup/ga variantida hosildorlik 32,6 s/ga gacha pasaygan. Natijalar soya yetishtirishda o‘simliklar soni bilan individual o‘simlik mahsuldorligi o‘rtasidagi muvozanat muhimligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: soya, ko‘chat qalinligi, o‘sish, rivojlanish, fenologiya, dukkak, hosildorlik, o‘tloqi bo‘z tuproq, Andijon.

Soya dunyo dehqonchiligida oziq-ovqat, yem-xashak va moy olish uchun muhim ekinlardan biridir. Dissertatsiyada qayd etilishicha, soya doni tarkibida yuqori miqdorda oqsil va moy mavjud bo‘lib, u oziq-ovqat sanoatida keng qo‘llaniladi. O‘zbekiston sharoitida ham soya maydonlarini kengaytirish va yetishtirish agrotexnologiyasini takomillashtirish dolzarb vazifalardan hisoblanadi.

Andijon viloyatining o‘tloqi bo‘z tuproqlari sharoitida soyaning asosiy ekin sifatida yetishtirilishida ko‘chat qalinligining maqbul me’yorini aniqlash yetarlicha o‘rganilmaganligi tadqiqotning asosiy muammosi sifatida belgilangan. Tadqiqotning maqsadi soyaning mahalliy navini asosiy ekin sifatida yetishtirishda ko‘chat qalinligini o‘rganish orqali agrotexnologiyani takomillashtirishdan iborat.

Tadqiqot materiali va usullari.

Tadqiqot obyekti sifatida soyaning mahalliy ‘Baraka’ navi, Andijon viloyatining o‘tloqi bo‘z tuproqlari va turli ko‘chat qalinligi olingan. Tadqiqot predmeti o‘simlikning o‘sishi va rivojlanishi, dukkaklar soni, 1000 dona urug‘ massasi, don hosildorligi va iqtisodiy samaradorlikdan iborat. Dala tajribalarida fenologik kuzatuvlar VIR uslubiy qo‘llanmasi, matematik tahlil esa B.A.Dospexov usuli asosida olib borilgan.

Ko‘chat qalinligi, ming tup/ga	Unib chiqish	To‘liq pishish	Vegetatsiya davri, kun
200	26 - aprel	3 - oktabr	136
250	26 - aprel	6 - oktabr	139
300	27 - aprel	11 - oktabr	140

Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii

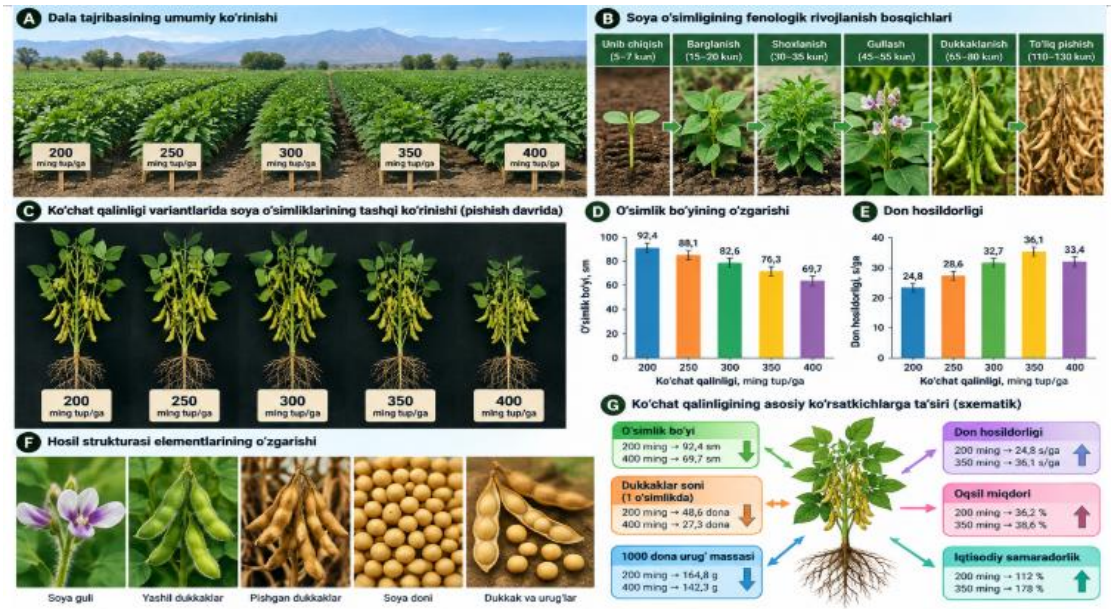

350	28 - aprel	14 - oktabr	143
400	28 - aprel	16 - oktabr	145

Tadqiqot natijalari.

Ko‘chat qalinligi oshishi bilan o‘simliklarning bo‘yi ortgan. 200 ming tup/ga variantida o‘simlik bo‘yi 114,1 sm bo‘lgan bo‘lsa, 400 ming tup/ga variantida 135,3 sm ga yetgan. Bunga qarama-qarshi ravishda bir tupdagi hosil shoxlari va dukkaklar soni kamaygan.

Ko‘chat qalinligi	Bo‘yi, sm	Shoxlar, dona/tup	Dukkaklar, dona/tup	Urug‘lar, dona/tup	1000 dona urug‘, g
200	114.1	3.2	82	121.9	142.8
250	119.6	3.0	75	118.7	141.1
300	127.3	2.8	71	115.1	139.8
350	131.4	2.6	68	113.9	139.1
400	135.3	2.1	59	109.6	138.7

Ko‘chat qalinligi, ming tup/ga	Don hosildorligi, s/ga
200	25.5
250	28.2
300	31.5
350	36.1
400	32.6

Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii

Eng yuqori don hosili 350 ming tup/ga variantida qayd etilib, 36,1 s/ga ni tashkil qilgan. 400 ming tup/ga da hosildorlik 32,6 s/ga bo‘lib, 350 ming tup/ga variantiga nisbatan kamaygan. Bu natija haddan tashqari zich ekish individual o‘simlikning mahsuldorligini pasaytirishi mumkinligini ko‘rsatadi.

Muhokama.

Zichlik oshishi bilan o‘simliklar yorug‘lik, oziqa maydoni va namlik uchun kuchliroq raqobatlashadi. Natijada o‘simlik bo‘yi ortib, shoxlanish va bir tupdagi dukkaklar soni kamayishi kuzatiladi. Biroq maydon birligidagi o‘simliklar sonining ortishi ma’lum chegaragacha gektar hosilini oshirishi mumkin. Mazkur tajribada ushbu muvozanat 350 ming tup/ga variantida eng yuqori hosil bilan namoyon bo‘lgan.

Xulosa

Andijon viloyatining o‘tloqi bo‘z tuproqlari sharoitida soyaning ko‘chat qalinligi uning morfologik va hosil elementlariga sezilarli ta’sir ko‘rsatgan. 200 mingdan 400 ming tup/ga gacha zichlik oshirilganda o‘simlik bo‘yi oshgan, shoxlanish, dukkaklar va urug‘lar soni kamaygan. Tajribada eng yuqori don hosildorligi 350 ming tup/ga ko‘chat qalinligida - 36,1 s/ga qayd etilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Dospexov B.A. Dala tajribasi metodikasi. Moskva: Agropromizdat, 1985.
2. Yormatova D. va boshqalar. Soyachilik bo‘yicha ilmiy-amaliy tadqiqotlar.
3. Mannopova M., Yakubov Z. Soya navlarining biologik va agrotexnik xususiyatlari.
4. Mahmudov O.H., Xalikov B.M. Soya ekish me’yorlarining hosil strukturasiga ta’siri.